

julekort

De norske julekortene inneholdt forholdsvis få religiøse motiver. Dette tyskproduserte julekortet er fra omkring 1910.

Dette kortet fra rundt 1890 ble importert fra Tysland og fikk senere trykket på teksten «Glædelig jul».

Julekortene avbildet kjente juletradisjoner og lyste av harmoni. Juletrehenting var en vinner blant julemotivene.

Kort og god

Norske julekort som brakte julehilsener for over 120 år siden, lever videre hos samlerne.

Siri Marte Kværnes

En gråkledd nisse med rød nese og topplue knar seg enda en snøball. Kanskje er det fuglen på bakken han smiler så lur til. Kanskje smiler han fordi han har skrevet GLÆDELIG JUL med snøballer på veggen foran seg. Nå mangler bare prikken under utropstegnet.

– Dette var før «Cola-nissen» ble populær, sier formann Per W. Schulze i Norske Postkortsamlere.

I hendene holder postkortsamleren Norges første julekort med nissemotiv. Kortet er tegnet av Wilhelm Larsen og datert til 1883. Siden har skøyeraktige fjøsnisser boltret seg på utallige norske julekort.

Moderne

Schulze blar fram kort etter kort, fra esker og album, og snart er hele den hvite bordplaten dekket. De fleste kortene har tydelige julemotiver, slik som engler, juletrehenting og nisser i snølandskap. Noen kort glinser i glitter og forgylte bokstaver som ønsker mottakeren en glædelig jul.

Julekorttradisjonene har endret seg. I løpet av desember 2011 kommer riktignok rundt 15 millioner julekort og -brev til å bli sendt i posten. Men for bare ti år siden var juleposten rundt fem ganger så stor, og i dag sluses mange julehilsninger gjennom teknologiske nyvinninger.

Også postkort har en gang vært den nye vinen.

– En gang var det å sende kort både moderne og spenstig. Det var

Julekortene blir studert nøye under lupen til formann Per W. Schulze i Norske Postkortsamlere.

ALLE FOTO: BERIT ROALD / SCANPIX

en bildesensasjon, man fikk se noe annet enn det man vanligvis så. Kortene overlevde også ofte lenge hos familier. De ble tatt vare på i album, lekt med og beundret, sier postkortbokforfatter Ivar Ulvestad.

Verdens første julekort ble introdusert av britten Henry Cole og tegnet av John Callcott Horsley i 1843. Det skal ha vært tidsklemma som satte Cole på tanken om å lage ferdigtrykte julehilsener.

«Glædelig jul» står det på dette kortet. Utover dette minner lite om julekort slik vi kjenner dem i dag.

Dette kortet ser nesten litt spøkelsesaktig ut. Men teksten 'Glædelig jul' forteller noe annet.

Julefeiring om bord i messa på hvalkokeriet "Thorshøvdi" i 1963. De unge messeguttene hadde en stri tårn med å varte opp mannskapene. Vi har ikke navnene på messeguttene på bildet, kanskje noen kjenner seg igjen?
FOTO: NORVALD FUGLESTRAND

Kaptein Karl Gran leser juleevangeliet om bord på hvalkokeriet "Kosmos IV" i 1965.
FOTO: ARNE GJELSTAD

man kunne ha levende lys på bordene, gjorde dempet belysning og pyntede mannskaper stemningen vel så høytidelig som i noen kirke. Etter at julemiddagen var fortært ble presangene fra rederiet åpnet. Dette året var gaven en karakteristisk sigarettholder i tinn med en hval på lokket.

Tunge tanker og hjemlengsel

Det er nok ikke til å komme forbi at julaften kunne være en tung kveld for enkelte. En førstereis forteller at julaften var trist. Mannskapene var tause hele

dagen. Selv om feiringen var festlig, var stemningen trykket. Familien og hjemmet var i de fleste tanker, mener han. En annen førstereis forteller at han husket julen om bord kun som hjemlengsel og dårlig vær. Mange førstereiser forteller at de tenkte på familien og lengtet hjem, andre at det ikke var tid til å lengte hjem. I ettertid betrakter allikevel mange julefeiringen til sjøs som et minne man aldri glemmer og ikke ville ha vært foruten.

Fra nyttår begynner ombyggingen av utstillingssalen i 2. eta-

sje i Hvalfangstmuseet. Her skal det i løpet av året produseres en utstilling om førstereisenes historie. Vi vil benytte anledningen til å takke alle som har bidratt med egne minner, fotografier, gjenstander og dokumenter til prosjektet. Vi etterlyser fortsatt fotografier fra baren Delmonico i Cape Town. Det har hittil vist seg umulig å oppdrive.

Av Inger-Lise Ackenhausen og Dag Ingemar Børresen

VESTFOLD
MUSEENE

MINNER
FRA NÆR
FORTID

SANDEFJORD
LOKALHISTORISKE SENTER
på Puffrestad gard

Har du bidrag til denne siden?

Levér det i avisresepsjonen mrk. Lokalhistorisk senter. Bilder merkes med hvem, hva, hvor, når og helst med en liten beskrivelse. Husk navn og adr. på utlåner. Har du elektronisk stoff, send det til: lokalhistorie@sb.no

Sandefjord Lokalhistoriske senter info-gruppe: består av redigerer Harald Fevang og medarbeiderne, Otto Ågesen, Ragnar Iversen, Bjørn Hoelseth, Dag Ingemar Børresen, Sven Erik Lund, Gro Midttun og Bjørn Marum Olsen. Kontaktperson: Sven Erik Lund, tlf. 928 27 154 – sv-er-lu@online.no